Με το «καλημέρα», αμέσως μετά τις εκλογές της 25ης Ιανουαρίου 2015, στην Αθήνα κατέφθασαν κατά σειρά, ο (σοσιαλιστής) πρόεδρος του ευρωκοινοβουλίου, Μάρτιν Σουλτς, και ο πρόεδρος του ευρωγκρούπ, Γερούν Ντέισελμπλουμ. Ο πρώτος για δερευνητικές επαφές, ο δεύτερος σε μια προσπάθεια να επιβάλει τη συνέχιση του προγράμματος, στο οποίο υποχρεώθηκε η Ελλάδα να συναινέσει με τις υπογραφές των προηγουμένων κυβερνήσεων. Ο Σουλτς αποχώρησε προβληματισμένος. Ο Ντέισελμπλουμ εκνευρισμένος. Και οι δυο άκουσαν την ελληνική πλευρά να ξεκαθαρίζει ότι τρόικα και μνημόνιο έχουν τελειώσει: Η Ελλάδα θα εκπληρώσει τις δανειακές της υποχρεώσεις αλλά με διαφορετική φιλοσοφία. Ξεκίνησε μια περίπου πανευρωπαϊκή επιχείρηση άσκησης πίεσης στην Ελλάδα, να συνεχίσει την υπακοή της στα όσα περιέχει το μνημόνιο. Ο νέος υπουργός Οικονομικών, Γιάννης Βαρουφάκης, άρχισε μαραθώνιο ταξιδιών, ξεκινώντας από το Παρίσι, ενώ, την ίδια μέρα, παρέμβαση του προέδρου των ΗΠΑ, Μπάρακ Ομπάμα, διεμήνυσε ότι «δεν είναι δυνατό να ξεζουμίζονται χώρες που βρίσκονται σε ύφεση, όπως η Ελλάδα». Από την επομένη, μαραθώνιο ταξιδιών ξεκίνησε κι ο πρωθυπουργός που συνέχισε επαφές ακόμα και στη διάρκεια της συζήτησης στη Βουλή για τις προγραμματικές δηλώσεις. Η συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝ.ΕΛ. πήρε ψήφο εμπιστοσύνης ξημερώματα Τετάρτης, 11 Φεβρουαρίου. Οι πιέσεις συνεχίστηκαν ως τα πρόθυρα του εκβιασμού, ενώ συγκεντρώσεις συμπαράστασης των προσπαθειών της ελληνικής κυβέρνησης πραγματοποιούνταν σε πολλές ευρωπαϊκές πόλεις. Τελικά, το αίτημα για παράταση της δανειακής σύμβασης σε ένα «πρόγραμμα γέφυρα» εγκρίθηκε στις 23 Φεβρουαρίου (για τέσσερις μήνες), μαζί με την έγκριση ενός κειμένου μεταρρυθμίσεων που υπέβαλε η ελληνική πλευρά. Νωρίτερα (στις 18 Φεβρουαρίου 2015), η ελληνική Βουλή είχε εκλέξει τον Προκόπη Παυλόπουλο νέο πρόεδρο της Δημοκρατίας.

Στα κόμματα της πρώην συγκυβέρνησης ξέσπασε εσωτερικός πόλεμος με στόχο την αλλαγή στις ηγεσίες τους. Στο ΠΑΣΟΚ, νέα πρόεδρος αναδείχτηκε η Φώφη Γεννηματά, στη ΝΔ ο Αντώνης Σαμαράς παρέμεινε γαντζωμένος στην αρχηγία. Και η χώρα προχωρούσε με βήματα σταθερά προς έναν άνευ προηγουμένου διχασμό:

Οι καντρίλιες των διαπραγματεύσεων συνεχίστηκαν εντατικές ως τα τέλη Ιουνίου (2015), με τα πράγματα πότε να οδεύουν προς συμφωνία και πότε να πισωγυρίζουν. Στις 26 Ιουνίου, μόλις τέσσερις μέρες πριν από τη λήξη του προγράμματος γέφυρα, οι συνομιλίες διακόπηκαν άτσαλα. Η ελληνική κυβέρνηση δήλωσε ότι βρέθηκε μπροστά σε τελεσίγραφο, οι θεσμοί (που αντικατέστησαν την τρόικα) ότι οι Έλληνες αποχώρησαν ξαφνικά. Την ίδια νύχτα, με μεταμεσονύκτιο διάγγελμά του, ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας ανάγγειλε ότι η κυβέρνηση προχωρά σε δημοψήφισμα, με το ερώτημα ναι ή όχι στις προτάσεις των δανειστών. Ημέρα διεξαγωγής του δημοψηφίσματος η Κυριακή, 5 Ιουλίου, πέντε ημέρες μετά τη λήξη του προγράμματος. Ακολούθησε έφοδος των πολιτών στα ΑΤΜ, στα βενζινάδικα και στα σούπερ μάρκετ. Η χώρα πέρασε σε κατάσταση πανικού και διχασμού. Την Κυριακή, 28 Ιουνίου, κι ενώ από τις τράπεζες «σηκώνονταν» περίπου ένα

δισεκατομμύριο κάθε ημέρα, ανακοινώθηκε ότι μπαίνει πλαφόν στις αναλήψεις από ΑΤΜ εξήντα ευρώ τη μέρα και ανά φυσικό πρόσωπο. Οι τράπεζες θα παρέμεναν κλειστές. Ο πανικός εντάθηκε και ο διχασμός χτύπησε κόκκινο. Τη Δευτέρα, 29 του μήνα, μπαράζ δηλώσεων εκπροσώπων των ευρωπαϊκών θεσμών καλούσε την Ελλάδα να επιστρέψει στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, για να συζητηθούν βελτιωμένες προτάσεις των δανειστών, «πιο κοντά» στις ελληνικές θέσεις που περιλάμβαναν μέτρα οκτώ δισεκατομμυρίων ευρώ για τη διετία 2015-16.

Το δημοψήφισμα πραγματοποιήθηκε μέσα σε κλίμα έντονης πόλωσης, με τις εταιρείες σφυγμομέτρησης της κοινής γνώμης να προβλέπουν, λίγο πριν να κλείσουν οι κάλπες, διαφορά τριών έως τεσσάρων μονάδων υπέρ του «όχι». Ήταν 22,5: Ναι 31,8%, όχι 68,3%! Την ίδια νύχτα, ο Αντώνης Σαμαράς υποχρεώθηκε να παραιτηθεί από αρχηγός της ΝΔ (όρισε προσωρινό πρόεδρο τον Βαγγέλη Μεϊμαράκη), ενώ το επόμενο πρωί σε παραίτηση από υπουργός Οικονομικών υποχρεώθηκε και ο Γιάννης Βαρουφάκης, βασικός διαπραγματευτής της ελληνικής πλευράς. Ακολούθησε μια επτάωρη σύσκεψη των αρχηγών κομμάτων, υπό τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και με απόντα αυτόν της Χρυσής Αυγής. ΝΔ, Ποτάμι και ΠΑΣΟΚ πρόσφεραν τη στήριξή τους στην κυβερνητική προσπάθεια για βιώσιμη λύση, το ΚΚΕ αρνήθηκε. Η εβδομάδα κύλησε με μια έντονη κινητικότητα επαφών με τους εταίρους και με τις τράπεζες να συνεχίζουν κλειστές.

Με την απειλή, όχι πια εξόδου από το ευρώ αλλά της αποβολής της χώρας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, ξημερώματα Παρασκευής, 10 Ιουλίου, υποβλήθηκε ελληνική πρόταση με μέτρα κόστους πάνω από δώδεκα δισεκατομμύρια! Και μεταμεσονύκτια συνεδρίαση της Βουλής έδωσε τη στήριξή της στην ελληνική διαπραγματευτική ομάδα να φέρει συμφωνία με τους εταίρους στην Ε.Ε.: 251 «ναι», 32 «όχι», οκτώ «παρών».

Οι απώλειες για τον ΣΥΡΙΖΑ ήταν σημαντικές:

Όχι ψήφισαν οι βουλευτές Ιωάννα Γαϊτάνη και η Ελένη Ψαρρέα.

Παρώ ν δήλωσαν η πρόεδρος της Βουλής Ζωή Κωνσταντοπούλου, οι υπουργοί Παναγιώτης Λαφαζάνης και Δημήτρης Στρατούλης και οι βουλευτές Κώστας Λαπαβίτσας, Στάθης Λεουτσάκος, Αγλαΐα Κυρίτση, Γιάννης Σταθάς, Θανάσης Σκούμας.

Απόντες ήταν ο Γιάνης Βαρουφάκης που προτίμησε να πάει διακοπές στην Αίγινα και οι Ελένη Αυλωνίτου, Δημήτρης Κοδέλας, Ελένη Σωτηρίου, Βασίλης Χατζηλάμπρου, Ραχήλ Μακρή και Βασίλης Κυριακάκης.

Οι διαφωνούντες του ΣΥΡΙΖΑ στοιχήθηκαν πίσω από την ηγεσία του Παναγιώτη Λαφαζάνη της συνιστώσας «Αριστερή Πλατφόρμα».

Οπωσδήποτε, το αποτέλεσμα απομάκρυνε το ενδεχόμενο αποβολής της χώρας από την Ε.Ε. καθώς ματαιώθηκε η έκτακτη σύνοδος κορυφής που είχε ζητηθεί για τον σκοπό αυτόν. Και μια μαραθώνια συνεδρίαση του Γιουρογκρούπ (ξεκίνησε Σάββατο, έληξε Κυριακή, 12 Ιουλίου) παρέδωσε τη σκυτάλη σε μια 17ωρη συνεδρίαση των ηγετών της ζώνης του ευρώ που, πρωί Δευτέρας, 13 Ιουλίου κατέληξαν σε συμφωνία με την Ελλάδα για ένα τρίτο πρόγραμμα στήριξης (με δάνειο μέχρι 86 δισεκατομμύρια ευρώ) αλλά και με πολύ σκληρούς όρους. Ανάμεσά τους η ψήφιση της συμφωνίας από τη Βουλή στις επόμενες 48 ώρες και νομοσχεδίων που οι ελληνικές κυβερνήσεις απέφευγαν να προτείνουν τα τελευταία πέντε χρόνια. Η κυβέρνηση τα έφερε όλα αυτά σε ένα νομοσχέδιο. Εγκρίθηκε, παρά τις διαδικαστικές κωλυσιεργίες της προέδρου της Βουλής, με τη συνδρομή της αντιπολίτευσης: 229 υπέρ, 64 κατά (οι 32 του ΣΥΡΙΖΑ, ανάμεσά τους και υπουργοί καθώς και η πρόεδρος της Βουλής), έξι «παρών» (όλοι του ΣΥΡΙΖΑ) και μια απούσα (του ΣΥΡΙΖΑ). Ο πρωθυπουργός απάντησε με ανασχηματισμό που απομάκρυνε από την κυβέρνηση, όλους όσοι καταψήφισαν, ενώ την ίδια ώρα ξεκίνησε η εισροή χρημάτων από τα θεσμοθετημένα όργανα της Ε.Ε. και ανακοινώθηκε το άνοιγμα των τραπεζών, με τον έλεγχο κεφαλαίων να συνεχίζει να υφίσταται και να παραμένουν τα 60 ευρώ ανώτατο όριο ημερήσιων αναλήψεων,

Μια εβδομάδα αργότερα, ψηφίστηκε το νομοσχέδιο με τα προαπαιτούμενα για την ύπαρξη τελικής συμφωνίας: 230 «ναι», 63 «όχι» (τα 31 από τον ΣΥΡΙΖΑ), 5 «παρών» (όλα από τον ΣΥΡΙΖΑ), με τον Γιάννη Βαρουφάκη αυτή τη φορά να ψηφίζει «ναι», ενώ είχε καταψηφίσει το προηγούμενο.

Η σύγκρουση στο εσωτερικό του ΣΥΡΙΖΑ κορυφώθηκε τις επόμενες ημέρες με τον Παναγιώτη Λαφαζάνη να αναδεικνύεται ηγέτης της εσωκομματικής αντιπολίτευσης του «μετώπου της δραχμής». Η άρον άρον σύγκλιση της Κεντρικής Επιτροπής οδήγησε σε απόφαση για έκτακτο συνέδριο τον Σεπτέμβριο.

Η τρόικα επανεμφανίστηκε στην Ελλάδα διευρυμένη σε «κουαρτέτο»: Στους εκπροσώπους

της κομισιόν, της ΕΚΤ και του ΔΝΤ προστέθηκε και ένας του ESM (European Stability Mechanism, Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας), οργανισμού που από το 2013 διαδέχτηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Χρηματοπιστωτικής Σταθεροποίησης.

Το τρίτο μνημόνιο, πιο σκληρό από τα προηγούμενα, μπόρεσε και πάλι να ψηφιστεί με τη συνδρομή της αντιπολίτευσης, ξημερώματα Παρασκευής, 14 Αυγούστου, παρά τις ασύλληπτης επινοητικότητας διαδικαστικές κωλυσιεργίες της προέδρου της Βουλής: 222 «ναι», 64 «όχι», 11 «παρών». Τα 32 «όχι» και τα 11 «παρών» (με ένα από τα οποία να ανήκει στον α' αντιπρόεδρο της Βουλής, Αλ. Μητρόπουλο) από την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ, έριξαν τη δύναμη της κυβέρνησης κάτω από το όριο των 120 βουλευτών.

Το απόγευμα της ίδιας μέρας, συνεδρίασε το Ευρογκρούπ κι έλαβε θετική απόφαση, εγκρίνοντας τριετές πρόγραμμα βοήθειας προς την Ελλάδα, ενώ οι διαφωνούντες μέσα στον ΣΥΡΙΖΑ σχεδόν ανάγγειλαν ίδρυση κόμματος με σκοπό την καταγγελία των μνημονίων και την επιστροφή της χώρας σε εθνικό νόμισμα.

Την Παρασκευή, 21 Αυγούστου, το ESM επίσης ενέκρινε τη συμφωνία, χρήματά του εκταμιεύτηκαν, οι υποχρεώσεις του κράτους προς ξένους τακτοποιήθηκαν και ο πρωθυπουργός Αλέξης Τσίπρας υπέβαλε την παραίτησή του ζητώντας από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας την προκήρυξε εκλογών. Δεν του έγινε το χατίρι. Ο κ. Παυλόπουλος ξεκίνησε τη διαδικασία ανάθεσης διερευνητικών εντολών, με την πρώτη να δίνεται στον προεδρεύοντα της ΝΔ, Βαγγέλη Μεϊμαράκη, ενώ οι υπό τον Π. Λαφαζάνη εσωκομματικοί αντίπαλοι του πρωθυπουργού προχώρησαν σε δημιουργία κόμματος με τίτλο Λαϊκή Ενότητα και αρχική δύναμη 25 βουλευτών (τρίτη δύναμη στην υπό διάλυση Βουλή).

Στις 27 του μήνα, υπηρεσιακή πρωθυπουργός (πρώτη γυναίκα στη θέση αυτή) ανέλαβε η πρόεδρος του Αρείου Πάγου, Βασιλική Θάνου, ενώ στα προβλήματα της χώρας είχε ήδη προστεθεί και το διαρκώς ογκούμενο κύμα των προσφύγων από τη Συρία, που κατέκλυζαν τα νησιά του Αιγαίου.

Ολόκληρη την προεκλογική περίοδο οι δημοσκοπήσεις εμφάνιζαν περίπου ισοδύναμα τα κόμματα ΣΥΡΙΖΑ και ΝΔ. Και τα exit poll προέβλεψαν νίκη του ΣΥΡΙΖΑ με διαφορά μιάμιση

μονάδα. Ήταν 7,5! ΣΥΡΙΖΑ 35,46% (145 βουλευτές), ΝΔ 28,10% (75 βουλευτές), με τρίτη την Χρυσή Αυγή (6,99%, 18 βουλευτές) που καρπώθηκε τα προβλήματα στα νησιά με τους πρόσφυγες, παρ' όλο που ο αρχηγός της, μόλις δυο μέρες πριν από το άνοιγμα της κάλπης, ανέλαβε «την πολιτική ευθύνη» για τη δολοφονία του Παύλου Φύσσα το 2013. Το ΠΑΣΟΚ, που, με τη σύμπραξη τμήματος της Δημοκρατικής Αριστεράς, κατέβηκε στις εκλογές ως Δημοκρατική Συμπαράταξη, αναδείχτηκε τέταρτο κόμμα με 6,28% (17 βουλευτές) με πέμπτο το ΚΚΕ (5,55%, 15 βουλευτές). Το Ποτάμι υποχώρησε στην έκτη θέση με 4,09% (11 βουλευτές) και οι Ανεξάρτητοι Έλληνες στην έβδομη με 3,69% (10 βουλευτές). Η τεράστια (43,44%) αποχή επέτρεψε στην Ένωση Κεντρώων του Βασίλη Λεβέντη να καταγράψει ποσοστό 3,43% επί των εγκύρων και να μπει στη Βουλή με εννέα βουλευτές, ενώ η Λαϊκή Ενότητα των Π. Λαφαζάνη και Ζωής Κωνσταντοπούλου, που ουσιαστικά ήταν η αιτία για την προκήρυξη των εκλογών, συγκέντρωσε 2,86%, δεν κατάφερε να πιάσει το όριο κι έμεινε εκτός Βουλής.

(τελευταία επεξεργασία, 21.9.2015)